

Oskuld

I Echo Park i Los Angeles bor Magdalena och Carlos. De är kusiner. Magdalena ska snart fylla femton när hon blir gravid och hamnar på kollisionskurs med sin familj. Carlos har också förskjutits av sin familj för att han är homosexuell. Tillsammans bor de hos den åldrande släktingen Tomas och lär sig handskas med sina problem och konfrontera sina föräldrar.

Rekommenderad från åk 8

EN FILMHANDLEDNING AV
PER ERICSSON

Handling

I Echo Park, en del av Los Angeles, firar en ung flicka sin "Quinceañera". En bröllopsliknande ceremoni för att fira en ung flickas femtonsårsdag och välkomna henne som vuxen kvinna. "Quinceañera" är också vad filmen heter i original.

Filmens kvinnliga huvudkaraktär är Magdalena. Det är

hennes kusin som vi först ser fira sin Quinceañera och det är hennes pappa som är pastorn som utför ceremonin. Magdalena ska snart ha sin egen Quinceañera och är orolig för att hennes inte kommer att vara lika fin som kusinens. Dels har hennes familj inte lika mycket pengar och dels ogillar pappan onödig lyx.

På festen efter Quinceañeran dyker Carlos upp. Han är full av attityd och klär sig som en gängmedlem. Carlos är också kusin till Magdalena men har förskjutits av sin familj och bor nu hos den gamle farbrodern Tio Tomas. Där lär han känna James och Gary, ett homosexuellt vitt par, som är Tio Tomas hyresvärdar. Efter en fest stannar Carlos kvar hos James och Gary och de har till slut sex med varandra.

Magdalena har en pojkvän som heter Herman. De träffas och jagar varandra i en park, kysser varandra och talar ut. Magdalena berättar att trots att hon känner sig lite ytlig är hon irriterad på sin pappas ovilja att spendera pengar på Quinceañeran. Herman är lite tveksam. Magdalena säger "försök inte förstå, du är kille och behöver inte gå igenom den här Quinceañera-skiten". När de ligger på gräset säger Herman att han älskar henne och tar hennes hand och för ner mot sitt skrev.

Kort därefter får vi se att Magdalena inte längre passar i

sin Quinceañera klänning och hennes mamma frågar rakt på sak om hon haft sex med Herman och hur länge sedan det var hon hade mens. Hon är med barn trots att Magdalena med bestämdhet hävdar att hon inte har haft sex med Herman. Pappan blir rasande och säger att hon skämt ut familjen och kyrkan och säger "gå iväg jag vill inte se dig". Magdalena packar en väska och beger sig till Tomas.

Magdalena berättar om graviditeten för Herman som inte förstår hur det är möjligt. Vi förstår att de inte haft samlag utan varit intima på annat sätt. Carlos hjälper Magdalena att hitta information på nätet som kan förklara graviditeten och Herman verkar förstående. Däremot är hans mamma inte lika vänligt inställd och en dag när Magdalena ringer på hos Herman berättar hans mamma att han har flyttat. Hon säger att Magdalena ska lämna hennes son ifred så att han kan plugga vidare på college och bli läkare.

Carlos tycker bättre om den yngre av grannarna, Gary, och de har hemliga möten tillsammans. När James får reda på det grälar han med Gary och sedan säger de upp hyresavtalet med Tomas så att han och Carlos och Magdalena måste flytta.

Krisen med graviditet och påtvingad flytt får både Carlos och Magdalena att växa. Carlos säger att om inte Herman tar sitt ansvar kan han bli barnets pappa och Magdalena ger sig ut på jakt efter en ny bostad för den nybildade familjekonstellationen. Det är svårt eftersom priserna är höga men hon hittar en vänlig hyresvärd och rusar hem bara för att upptäcka att Tomas avlidit. Dödsfallet för Magdalena närmre sin mamma och de går till en läkare som förklarar att Magdalena fortfarande är "oskuld". På Tomas begravning håller Carlos ett fint tal och efteråt pratar Magdalena ut med sin pappa. Han ber om förlåtelse och säger att han ska försöka återgälda henne. Filmen slutar med att Magdalena anländer till sin Quinceañera i en lyxig limousin och förs fram till altaret av Carlos.

Om titeln Oskuld

Filmen heter i original "Quinceañera" och syftar till den ceremoni som ramar in filmens berättelse. Men det är en titel som lyfter fram Magdalenas historia. Det är bara tjejer som "tvingas" genomgå en Quinceañera-ceremoni när de fyller femton. Inte killarna.

Den svenska titeln "Oskuld" lägger ett bredare perspektiv. Ordet oskuld syftar naturligtvis på Magdalenas graviditet som tillkommit trots att hon, tekniskt sett, fortfarande är oskuld. Men det syftar också på Carlos. Han är också oskuld när filmen börjar och begår sin sexdebut på ett ganska avancerat sätt tillsammans med James och Gary. Dessutom kan man göra ännu vidare anspelningar på filmens innehåll från ordet "oskuld" om man tänker på att både Magdalena och Carlos döms av sin omgivning för saker de inte gjort eller saker som inte är fel att göra. De har dömts av de principer och traditioner som finns i deras omgivning.

- Diskutera vad det finns för mer perspektiv på titeln i filmen.
- Diskutera vad en titel betyder för en film eller bok. Be elever lista bra och dåliga titlar och hitta på nya, bättre titlar på välbekanta filmer eller böcker.

Maktstrukturer

I *Oskuld* är samhällets maktstrukturer en väldigt intressant om än underliggande aspekt på filmens händelseförlopp. De "oskyldiga" är långt ner på maktstegen och måste förlita sig på "övermaktens" ynnest för att få komma tillrätta. Naturligtvis finns det en maktstruktur mellan föräldrar och barn. Magdalena är utlämnad till sina föräldrar för sitt välbefinnande, sin önskan att få en limousin till festen och så vidare. När hennes pappa säger att han inte vill se henne mer känner Magdalena att hennes enda motdrag är att flytta till Tomas. Hemma i huset har hon ingen chans att vinna och jämna ut pappans makt. Även mellan hennes pappa och mamma finns det en maktstruktur. Det är pappan som tar beslut i familjen och även om man märker att mamman har sin egen kraft så handlar hennes spel om att få pappan att tycka som hon, inte att bestämma på egen hand. Exempel på indirekt könsrelaterad makt visas genom Herman där han göms undan av sin mamma. Han har ju ingen växande mage att bry sig om. Sedan gör filmen flera anspelningar på etnisk och ekonomisk makt. Vid flera tillfällen kommenterar filmens få "vita" personer hur coolt det är att bo i Echo Park och hur dyrt det har blivit där. Filmens huvudpersoner som har mexikanskt påbrå bor på bakgårdar och i små lägenheter. Ett tydligt exempel på hur de med makt har större möjligheter är hur Carlos först välkomnas med öppna armar av James och Gary. Då erbjuder Carlos en intressant krydda i deras liv men när Carlos blir en besvärlig bekantskap som hotar James och Garys gemen-

samma lycka utnyttjar de sin ekonomiska makt och säger upp hyreskontraktet för Tomas. Carlos har vare sig den ekonomiska eller den kunskapsmässiga makten att slå tillbaka på annat sätt än att rista fula ord på James bil. Ett tilltag som bara leder till att han får sparken från jobbet.

- Diskutera maktstrukturerna i filmen och hur de anknyter till vårt samhälle. Finns det personer som är mer utsatta än andra. Hur är det mellan tjejer och killar. Vem har mest makt? Skiftar det från situation till situation?

Den ekonomiska aspekten finns också i skildringen av Magdalenas familj. Dels har de inte så mycket pengar men framför allt tycker hennes pappa att det är dumt med onödigt lyx. Men när Magdalena i slutet "vinner" sin kamp med pappan bildsätter man den segern med att Magdalena får åka i en stor limousin till sin fest. Det är en seger över sin pappa, men är det rätt sätt att symbolisera och utnyttja den maktsegern kan man fråga sig.

Vill han bara visa att han älskar Magdalena och vill ge henne något eller har han gett vika på sina principer om att materiella ting inte är av betydelse? Samtidigt kan vi se att Magdalena för tillfället fått ny kraft, mer makt. När hennes pappa säger att hennes graviditet är ett mirakel säger Magdalena lakoniskt att det finns en vetenskaplig förklaring. När pappan svarar att guds vägar är outgrundliga säger hon att Gud hade inget med det här att göra. Det är pappan som får be om förlåtelse.

- Pappan förlåter Magdalenas graviditet eftersom hon trots allt inte hade sex på "riktigt". Men vad hade hänt om hon faktiskt hade haft sex? Varför är den skillnaden så viktig för honom? Vad innebär det egentligen att ha sex? Tänk exempelvis på amerikanska ex-presidentens skandal med Monica Levinsky där han med bestämdhet hävdade att "I did not have sexual relations with that woman".

Sex fördomar och skuld

När Magdalena går till en läkare med sin mamma i slutet berättar läkaren att det faktiskt är så att hon kan se att Magdalena är oskuld eftersom mödomshinnan finns kvar. Det är ju ett klassiskt "bevis" som i vissa tider och i vissa sociala och kulturella sammanhang är väldigt viktigt. Att kvinnan ska vara oskuld när hon gifter sig. Beviset är att blöda eller att mödomshinnan finns "kvar". På senare tid har det däremot medicinskt bevisats att mödomshinnans utseende hos en kvinna omöjligen kan berätta huruvida hon varit med en man eller ej. Det är en fördom som är väl spridd även bland dagens svenska gymnasister. Det visar en studie som är gjord vid Umeå Universitet. Det är detta bevis som för Magdalena lappar ihop relationen med sin far. Vad hade hänt om Magdalena inte hade haft en mödomshinna men ändå inte haft sex? När det inte finns något sätt att bevisa sanningen.

När det gäller sex är det vanligt att behandla killar och tjejer olika. Tjejer ska absolut inte ha sex men killar får gärna "så sin vildhavre". Men i filmen begår Carlos en sexuell "synd" som inte killar "får" göra, han tänder på andra killar. Det behandlas i hans familj lika defensivt som Magdalenas graviditet och båda två förskjuts av sina familjer.

Mognadsritualer

Quinceañera och andra "Rites de passage"

Quinceañera kommer av Quince Años och betyder femton år och är i vissa delar av det spansktalande Amerika en hyllning av en ung flickas förvandling till kvinna.

Hur detta firas ser lite olika ut från land till land men traditionellt sett går det till i huvudsak som i filmen med en mässta och bröllopsliknande inramning. Traditionellt sett är klänningen också vit även om det idag är vanligt att få välja sin egen färg. Tjejerna bär vanligtvis tiara eftersom de just denna dag är prinsessor i guds ögon. Tjejerna och killarna som går med henne är huvudpersonens hov. Eftersom festen är för att fira femton år ska hovet helst utgöras av 15 par. Hela hovet gör sedan efter ceremonin en gemensam vals, precis som vi ser de öva och göra i filmen. Och precis som på ett bröllop är det också traditionen att Quinceañera flickan dansar med sin pappa. Festen har varit tillfället då flickan för första gången får börja använda smink och då man utlyser att flickan är redo för giftermål.

Den här typen av traditionella ceremonier för att fira och symbolisera att ett barn blir vuxet finns det exempel på från alla delar av världen. Ett exempel som har en stark likhet med Quinceañera är den primärt anglosaxiska överklasstraditionen om att presentera unga kvinnor för den vuxna världen genom en Debutant Bal, då hon får lov att umgås i det sociala livet och då man proklamerade att hon var mogen att gifta sig.

Dessa mognadsritualer brukar samlas under den engelska termen "Rites of passage" eller franska "rites de passage". Det var den franska etnologen Arnold van Gennep som populariserade termen. Han samlade beskrivningar om den här typen av ceremonier. För killar har det på många håll inneburit svåra fysiska prövningar för att visa att man var redo att jaga eller kriga.

- Vad finns det för spår av sådana ceremonier kvar i vårt samhälle?
- Finns det nya moderna versioner av denna resa in i vuxen världen?
- Vad kan vara bra och dåligt med en sådan tydlig gräns mellan att vara barn och vuxen?

Cinco de Mayo

När Magdalena, Carlos och Magdalena firar Cinco de Mayo smälter de ihop som en familj. Det finns exempel på att sådana festligheter kan sprida gemenskap även i större skala. Cinco de mayo betyder femte maj. Det är en nationell helgdag i Mexiko och firas för att hedra minnet av när mexikanska styrkor vann över de franska ockupationsstyrkorna i slaget om Puebla den 5 maj 1862. Det är alltså inte för att fira Mexicos självständighet. Det firas den 16 september.

Cinco de mayo har blivit en ganska vanlig dag att fira på många håll i USA även av personer som inte har mexikansk bakgrund. Precis som irländarna har fört firandet av St. Patricks Day med sig till USA har mexikaner tagit med sig Cinco De Mayo och firandet har spridit sig. Även om det inte är några nationella helgdagar är det många områden och skolor som ändå ordnar speciella, gemensamma, aktiviteter

på dessa dagar.

- Även i Sverige finns det traditioner som under åren har importerats och blivit våra egna, allt från Lucia till Halloween? Finns det fler? Vad kan vara nästa stora festlighet att få bred uppmärksamhet? Kommer klassen till nägra?

Produktionsuppgifter

USA 2006

Originaltitel: Quinceañera

Producent: Anne Clements

Manus: Richard Glatzer & Wash Westmoreland

Regi: Richard Glatzer & Wash Westmoreland

Foto: Eric Steelberg

Klippning: Robin Katz & Clay Zimmerman

I rollerna

Magdalena - Emily Rios

Carlos - Jesse Garcia

Herman - J R Cruz

Tomas - Chalo González mfl

Tekniska uppgifter

Längd: 90 minuter

Format: Cinemascope

Censur: Barn tillåten

Svensk premiär: 1 december 2006

Distribution

NonStop Entertainment AB

Döbelnsgatan 24

113 52 Stockholm

Tfn: 08-673 99 85

Email: info@nonstopentertainment.com